

HAÇLI ORDULARININ ANADOLU'DA SELÇUKLU TOPRAKLARINA SON GİRİŞİ: İMPARATOR FRIEDRICH BARBAROSSA'NIN HAÇLI SEFERİ (1189-1190)*

Ebru Altan

Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Ortaçağ Tarihi Anabilim Dalı

Öz

12. yüzyılda Anadolu, Haçlılar ile Türkler arasında büyük mücadelelere sahne olmuş, Haçlı orduları Üçüncü Haçlı Seferi (1189-1192) olarak adlandırılan sefer sırasında son kez Selçuklu topraklarına girmişlerdi. Mısır-Suriye hükümdarı Selahaddin Eyyubi'nin 2 Ekim 1187'de Kudüs'ü zapt ederek burada 88 yıldır devam eden Haçlı hâkimiyetine son vermesi üzerine Alman İmparatoru Friedrich Barbarossa da haç kabul etmişti. İmparator Friedrich'in ordusu, 1189'da Macaristan üzerinden Bizans topraklarına girdi. Çanakkale Boğazı'ndan Anadolu'ya geçip Balıkesir-Alaşehir yoluyla güneye doğru ilerledi ve Bizans'ın sınır şehri Denizli'den (Laodi-keia) sonra Selçuklu topraklarına yöneldi. Bizans-Selçuklu sınırını oluşturan bölgeye girince, Selçuklu ordusu-nun saldırılarına maruz kalarak ilerleyen Haçlılar, Akşehir'i ateşe verip Konya'ya doğru ilerlediler. Şiddetli bir çatışmanın ardından İmparator Friedrich, 18 Mayıs'ta Konya'ya zorla girmeyi başardı. 23 Mayıs'ta şehirden ayrılan imparator, ordusunu Toros geçitlerinden Silifke'ye doğru yürüttü. Ancak, imparatorun Silifke Çayı'nı geçerken boğulması üzerine Alman ordusu dağıldı (10 Haziran 1190). Burada Alman İmparatoru Friedrich Bar-barossa kumandasındaki Haçlı ordusunun Anadolu'daki yürüyüşü ve bu sıradaki Selçuklu-Haçlı mücadelesi ele alınıp değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Friedrich Barbarossa, II. Kılıç Arslan, Anadolu, Haçlı, Selçuklular.

Abstract

THE LAST PENETRATION OF THE CRUSADER ARMIES INTO THE SELJUQ TERRITORY OF ANATOLIA: EMPEROR FRIEDRICH BARBAROSSA'S CRUSADE (1089-1190)

In the 12th century, Anatolia witnessed the great struggles between the Crusaders and the Turks, and the Crusaders penetrated into the Seljuq territory for the last time during the Third Crusade (1189–1192). By conquering Jerusalem in 1187, the Egyptian-Syrian ruler, Şalâh al-Dîn, put an end

Sorumlu yazar/ Corresponding author: Ebru Altan, efaaltan@yahoo.com

Geliş Tarihi/Submitted: 07.10.2018 **Kabul Tarihi/Accepted:** 16.11.2018

DOI: 10.26650/TurkJHist.2018.18004

Cite this article as: Altan, Ebru, "Haçlı Ordularının Anadolu'da Selçuklu Topraklarına Songirişi: İmparator Friedrich Barbarossa'nın Haçlı Seferi (1189-1190)", *Turk J Hist* sayı 68 (2018), s.15-30.

Bu makale, 08-10 Nisan 2016 tarihinde Konya'da düzenlenen *III. Uluslararası Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Selçuklular ve Haçlılar Sempozyumu*'nda sunulan tebliğ esas alınarak hazırlanmıştır.

to the Crusaders' domination in Jerusalem, which lasted 88 years, at which point German Emperor Friedrich Barbarossa assumed the cross as well. Emperor Friedrich's army entered into Byzantine territory over Hungary in 1189, and by crossing through the Dardanelles (Çanakkale) into Anatolia, they moved southward through Bälikesir-Ala Shehir and headed toward Seljuk territory after the Byzantine border town Denizli (Laodiceia). Having proceeded under attacks from the Seljukian army upon the Byzantine/Seljuk borderlands, the German Crusaders set Aqshehir on fire and marched toward Iconium. After a fierce battle, Emperor Friedrich finally managed to enter into Iconium by force on May 18th, but after leaving Iconium, Friedrich drowned while crossing the Saleph River (Silifke / Salûkiya), upon which the German army disbanded (June 10, 1190). This paper deals with Emperor Friedrich Barbarossa's army marching through Anatolia and the concurrent Seljukian-Crusader struggle.

Keywords: Friedrich Barbarossa, Kiledj Arslan II, Anatolia, Crusades, Saldjukids.

Giriş

12. yüzyılda Anadolu, Haçlılar ile Türkler arasında büyük mücadelelere sahne olurken Haçlı orduları, son kez Üçüncü Haçlı Seferi (1189-1192) olarak adlandırılan sefer sırasında Selçuklu topraklarına girmişlerdi. Mısır-Suriye hükümdarı Selahaddin Eyyubî'nin 2 Ekim 1187'de Kudüs'ü zapt ederek burada seksen sekiz yıldır devam eden Haçlı hâkimiyetine son vermesi üzerine Alman İmparatoru Friedrich Barbarossa (1152-1190) da haçı kabul etmişti. Bu sefere katılan İngiltere ve Fransa kralları deniz yolunu tercih ederken Friedrich, Anadolu üzerinden Doğu'ya ulaşmaya çalışmıştı. Burada Friedrich Barbarossa kumandasındaki Alman Haçlı ordusunun Anadolu'daki yürüyüşü ve bu sıradaki Selçuklu-Haçlı ilişkileri ele alınıp değerlendirilecektir.

İMPARATOR FRİEDRİCH BARBAROSSA'NIN HAÇLI SEFERİ

Bu seferden kırk yıl önce amcası Kral III. Konrad'ın yanında İkinci Haçlı Seferi'ne katılmış olan Friedrich Barbarossa, Avrupa'daki herkes gibi 1187'de Kudüs'ün kaybından derin üzüntü duyarak bu kez yetmiş yaşına yaklaşmış bir imparator olarak, 27 Mart 1188 tarihinde Mainz'da bir kez daha haçı kabul etti. Bundan sonra sefer hazırlıklarına başlayan İmparator Friedrich, topraklarından geçeceği Macar Kralı III. Bela (1173-1196)'ya, Bizans İmparatoru II. Isaakios Angelos (1185-1195)'a ve Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan (1155-1192)'a elçiler gönderip ordusuyla birlikte ülkelerinden dostça geçmesine izin verilmesini istedi. 1188 sonbaharında, İmparator Isaakios, Alman imparatoruna cevaben *logothetes* Ioannes Dukas'ın başkanlığında bir elçilik heyeti gönderdi. Nürnberg'de yapılan görüşmeler sırasında Bizans elçileri, bu seferin asıl hedefinin İstanbul olduğuna dair yaygın olan bir kanaatten bahsedip, eğer Bizans Devleti'ne karşı herhangi bir girişimde bulunmayacaklarını garanti edip bu konudaki endişelerini gidermezlerse Haçlıların imparatorluk topraklarına girişine izin verilmeyeceğini bildirdiler. Neticede Nürnberg'de Alman Haçlı ordusunun Bizans topraklarından geçişi hususunda bir anlaşma sağlandı. Buna göre İmparator Friedrich, Bizans aleyhine bir girişimde bulunmayacağına dair yeminle garanti verirken, Bizans da Haçlılara sefer sırasında rehberlik edip, uygun pazar yerleri sağlamaya ve boğazdan serbestçe geçişlerini temin etmeye razı oldu. Bu sıralarda Türkiye Selçuklu Sultanı tarafından gönderilen elçiler de imparatorun yanına ulaşmıştı.¹

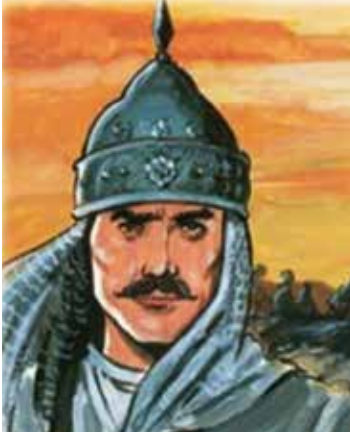
Bizans İmparatoru II. Isaakios varılan anlaşmaya uygun olarak gerekli önlemleri almak için harekete geçti. Fakat Barbarossa'nın, Bizans'ın düşmanı Sırlar ve Selçuklularla da temas halinde olması Isaakios'un endişelerini artırmıştı. Bundan dolayı Isaakios, bu tehlike karşısında Selahaddin Eyyubî ile temasa geçmeyi kendi ülkesinin çıkarı açısından uygun buldu ve iki taraf arasında birçok defa elçi teatisi oldu.

¹ Ansbert, *Historia de Expeditione Friderici Imperatoris*, terc. G. A. Loud, *The Crusade of Frederick Barbarossa. The History of the Expedition of the Emperor Frederick and Related Texts*, Farnham 2010, s. 45 vd.; *Niketas Khoniates'in Historia'sı* (1180-1195), terc. I. Demirkent, İstanbul 2006, s. 207 vd. Krş. E. N. Johnson, "The Crusade of Frederick Barbarossa and Henry VI", *A History of the Crusades*, ed. K. M. Setton, II, London 1969, s. 91; Ch. M. Brand, *Byzantium Confronts the West 1180-1204*, Cambridge 1968, s. 175 vd.

Böylece Selahaddin ile I. Andronikos zamanında yapılan anlaşma II. Isaakios tarafından yenilendi². İbnü'l-Esîr'e göre, İmparator II. Isaakios, Alman imparatorunun hareketini öğrenince Selahaddin'e elçi gönderip onun Bizans ülkesinden geçmesine engel olacağına söz verdi³. Barbarossa bu arada Selahaddin'e de Heinrich von Dietz adlı bir elçi vasıtasıyla gönderdiği mektupta Kutsal Haçı ve Kudüs'ü Hristiyanlara geri vermesini, aksi takdirde Ekim 1189'da Mısır'da Zoan Meydanı'nda (?) savaşa hazır olmasını bildirmişti. Selahaddin Eyyubî ise cevaben gönderdiği mektupta sadece Frank esirleri serbest bırakmaya ve Filistin'deki Latin manastırlarını iade etmeye razı olacağını aksi halde savaşa hazır olduğunu belirtmişti⁴.

Friedrich, bir yıl süren sefer hazırlıklarından sonra ülkesinin idaresini büyük oğlu VI. Heinrich'e bırakarak nihayet 11 Mayıs 1189 tarihinde Regensburg'dan

Doğu'ya hareket etti. Çok disiplinli ve iyi organize edilen muazzam büyüklükteki ordusu adeta yenilmez gibi görünüyordu. Kendi adını taşıyan küçük oğlu ve vasallarının çoğu da imparatorun yanındaydı. Kargaşayı önlemek için ordusunun ilk kısmını oğlu Friedrich'in kumandasına teslim etmiş, yük hayvanları ve yük arabaları orta kısma yerleştirilirken kendisi de arkada ordunun ikinci kısmıyla yola koyulmuştur⁵.

Böylece Barbarossa, Kral Bela tarafından dostça karşılandığı Macaristan'ı geçip Belgrad yanında Tuna'yı aşarak Bizans topraklarına girdi (1 Temmuz)⁶. Bu sırada yapılan sayımda, Haç-

² İbn Şeddâd, Bahâeddin, "en-Nevâdirü's-Sultaniyye ve'l-Mehâsinü'l-Yûsufiyye", terc. D. S. Richards, *The Rare and Excellent History of Saladin*, Aldershot 2002, s. 121 vd.; Niketas, s. 218. Krş. G. Ostrogorsky, *Bizans Devleti Tarihi*, terc. F. Işıltan, Ankara 1991, s. 376 vd. 1185-1192 yıllarında Selahaddin Eyyubî ile ittifak Bizans dış politikasının temelini oluşturuyordu. Normanlar, Pisalılar, Cenovalılar, Alman imparatoru ve papalığın düşmanca tutumu karşısında Bizans; Suriye ve Mısır'da artan İslam gücünden faydalanmayı umut etmişti. Krş. Ch. M. Brand, "The Byzantines and Saladin, 1185-1192: Opponents of the Third Crusade", *Speculum*, 37 (1962), s. 167 vd.

³ İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil fi'l-Tarih*, terc. A. Özaydın, *İslâm Tarihi. İbnü'l-Esîr el-Kâmil fi'l-Tarih Tercümesi*, XII, İst-stanbul 1987, s. 47.

⁴ *Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi*, terc. H. J. Nicholson, *Chronicle of the Third Crusade. A Translation of the Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi*, Aldershot 1997, s. 49 vd.; *Historia Peregrinorum*, terc. G. A. Loud, *The History of the Pilgrims. The Crusade of Frederick Barbarossa, The History of the Expedition of the Emperor Frederick and Related Texts*, Farnham 2010, s. 144 vd.

⁵ Ansbert, s. 47; *Itinerarium*, s. 60.

⁶ Ansbert, s. 59.

lı ordusunda 50.000 atlı ve 100.000 yaya olduğu söylendi⁷. Niş-Sofya üzerinden ilerleyen imparator, ordusunun Anadolu'ya geçirilmesi için gerekli düzenlemeleri görüşmek üzere İstanbul'a elçiler gönderdi. Bu arada Barbarossa, Bizans'a karşı destek arayan ve Niş'te kendisini karşılayan Sırp hükümdarı Stephan Nemanya ile asi Bulgar reisleri İvan Asen ve Petro'nun elçileriyle müzakerelerde bulundu. Sırp- ların ve Bulgarların Alman imparatoruyla kendisine karşı ittifak kurma girişimi ha- liyle Bizans tarafından endişeyle karşılanmıştı. Mankaphas isyanını bastırmak üze- re bu sırada Alaşehir'de olan imparator dönüşünde Alman elçi heyetini kabul etti; görüşmenin ardından elçileri rehine olarak İstanbul'da alıyordu. Barbarossa'ya bir mektup gönderen Isaakios, gelişini önceden haber vermediği için hazırlıkların ta- mamlanmadığını bu yüzden de yeterli pazar sağlanamadığını bildirdi⁸. Bunun üze- rine etrafa baskınlar düzenleyerek gerekli yiyecek maddelerini temin etmeye çalışan Almanlar, 24 Ağustos'ta Filibe önüne ulaşmış burada ordugâh kurdular. Ertesi gün Friedrich, Bizans halkının korkudan boşaltmış olduğu şehri işgal etti (25 Ağustos). Daha sonra ordusunu Filibe'de bırakan Barbarossa, maiyetiyle beraber Edirne'ye gitti; oğlu Dük Friedrich von Schwaben'ı da Dimetoka'yı işgal edip Trakya şehirle- rini tahrip etmekle görevlendirdi⁹. Balkanlardan geçerken yaşanan gerginlik Haçlı ordusunun Trakya'ya varışından sonra o kadar artmıştı ki imparator, İstanbul'a hü- cum etmeyi bile düşündü. Almanya'daki oğlu Heinrich'e mektup yazarak "...Boğaz Frankların eline geçmediği sürece yapılacak olan Haçlı Seferinin başarılı olamaya- cağını" bildirdi; bu sebeple Papadan Bizans'a karşı Haçlı Seferi için izin istemesini ve İstanbul'a hücum etmek için derhal bir donanma hazırlamasını emretti¹⁰. Sonun- da Barbarossa'ya boyun eğmek zorunda kalan Isaakios, Alman elçilerini serbest bıraktı ve iki taraf arasında Edirne'de anlaşma (14 Şubat 1190) sağlanınca savaşın eşliğinden döndü. Buna göre Isaakios, İmparator Friedrich'e rehinelere vermeyi, Çanakkale Boğazı'ndan Anadolu'ya geçmeleri için Haçlılara gemiler tahsis etmeyi ve Anadolu'daki yürüyüşü sırasında ordunun yiyecek ihtiyacını karşılamayı kabul etti¹¹. Bir an önce Filistin'e ulaşmak niyetinde olan Friedrich kış aylarını Edirne'de geçirdikten sonra Mart 1190'da Gelibolu'ya gidip Bizans gemilerinin yardımıyla

⁷ Arnold von Lübeck, *Chronica Slavorum, MGH Scriptorum Rerum Germanicarum*, Hannoverae 1868, s. 130 vd. *Itinerarium* (s. 60)'da orduda 3.000 civarındaki şövalyenin yanı sıra yaklaşık 80.000 kişi olduğu kayıtlıdır. İbn Şeddâd (s. 106) ise 200.000-260.000 rakamlarını verir.

⁸ Ansbert, s. 61-64. Niketas (s. 212)'in ifadesine göre, Barbarossa'nın aslında Filistin'e gitmek ni- yetinde olmayıp İstanbul'u ele geçirmeyi planladığını düşünen İmparator Isaakios, bazı kehanet- lerin etkisinde kalarak Almanların Belgrad Kapısı (Xylokerkos)'ndan şehre gireceğine inandığı için bu kapıyı tuğlalarla ördürüp kapatmıştı.

⁹ Ansbert, s. 69 vd.; Niketas, s. 210 vd., 219 vd.

¹⁰ Bk. Ansbert, s. 70 vd. (mektubun bir kopyasını verir).

¹¹ Anlaşma maddeleri için bk. Ansbert, s. 90 vd.; *Itinerarium*, s. 59; Niketas, s. 220.

Çanakkale Boğazı'ndan Anadolu'ya geçti. Alman ordusunun 22-28 Mart tarihlerinde dört günde gerçekleşen bu geçişinden sonra İstanbul halkı da rahat bir nefes aldı¹².

Gelibolu'dan Anadolu'ya geçtikten sonra güneye doğru yürüyüşüne devam eden Alman Haçlı ordusu, burada yaklaşık on beş asır önce Büyük İskender'in Doğu seferi sırasında izlediği yola girdi. Bu dar yola uygun olmayan yük arabalarını geride bırakmak zorunda kalan Haçlılar, Granikos Çayı'nı (Diga-Biga-Pegae Çayı) ve Angelokomites Irmağı'nı geçtikten sonra Miletopolis ile bugünkü Balıkesir (Akhyraous) arasında bir Bizans askerî yolunu takip ederek¹³ Kalamos (13 Nisan) üzerinden 21 Nisan'da Alaşehir (Philadelphia)'e ulaştılar¹⁴. Burada şehir halkı Haçlılara pazar yeri temin etmek istemediği gibi onları yağmalamaya kalktı, bu yüzden olaylar çıktı. Alaşehir'den sonra Tripolis antik kentinden geçen (24 Nisan) Almanlar, 27 Nisan'da Bizans'ın sınır şehri Denizli (Laodikeia)'ye vardılar; buradan doğuya dönerek Selçuklu topraklarına, on dört yıl önce (1176) Bizans ordusunun imhasıyla sonuçlanan Myriokephalon Savaşı'nın yapıldığı vadiye yöneldiler¹⁵.

İmparator Friedrich Barbarossa, gerek II. Kılıç Arslan ile arasındaki eskiye dayanan dostluğa¹⁶ ve gerekse yapılan anlaşmalara uygun olarak Anadolu'dan rahatça geçeceğini düşünmüştü. Barbarossa, son iki yıl içinde sultana birkaç kez elçi göndererek niyetinin Kudüs'e gitmek olduğunu belirtip Anadolu'dan güvenli geçiş ve ordusu için pazarlar temin edilmesi hususunda istekte bulunmuştu; sultan da ona karşılık olarak hediyelerle birlikte bir elçi heyeti göndermişti¹⁷. Alman ordusu Edirne'de bulunduğu sırada da Sultan II. Kılıç Arslan ve oğlu Melikşah'ın elçileri Friedrich'in yanına giderek kendisine yardım vaat etmişlerdi¹⁸. Bu sırada Türkiye Selçuklu Devle-

¹² Niketas, s. 221 vd.; Ansbert, s. 92 vd., 95 vd. Krş. Brand, Byzantium, 185 vd.

¹³ Ramsay, *Anadolu'nun Tarihî Coğrafyası*, terc. M. Pektaş, İstanbul 1960, s. 139 vd.

¹⁴ Ansbert, s. 98; Niketas, s. 222. Krş. St. Runciman, *Haçlı Seferleri Tarihi*, terc. F. Işıltan, III, TTK, Ankara 1992, s. 12.

¹⁵ Ansbert, s. 99. Krş. Ramsay, s. 139, Runciman, III, s.13; I. Demirkent, *Haçlı Seferleri*, İstanbul 1997, s. 151.

¹⁶ Rakibi Bizans İmparatoru Manuel Komnenos'un düşmanını dost sayan Barbarossa, 1173 yılından beri II. Kılıç Arslan ile temas halindeydi. Her ikisi de cihanşümul tek imparatorluk iddiasında bulunan iki imparator, İtalya'da hâkimiyet mücadelesine girişmişlerdi. Barbarossa, II. Kılıç Arslan ile dostluk kurmuş, hatta kızını sultanla evlendirmeye karar vermiş, ama kızı bu evlilik gerçekleşmeden ölmüştü.

¹⁷ Ansbert, s. 100.

¹⁸ Ansbert, s. 92 vd.; *Itinerarium*, s. 59. Latin kaynaklarına göre Kılıç Arslan kendisinin tanımıyla "Türk, Ermeni ve Süryanilerin büyük Sultanı" olarak gönderdiği mektubunda imparatoru sevgiyle selamlıyor ve düşmanlarına (Bizans'a) karşı her türlü yardımda bulunmayı, ayrıca hakimiyeti

ti'nin siyasî birliği bozulmuş olup metbu hükümdar sıfatıyla Konya'da oturan II. Kılıç Arslan, fiilen iktidara sahip değildi. Artık ihtiyarlamış olduğu için 1185 yılında ülkesini on bir oğlu arasında paylaştırmıştı. Birkaç yıl sonra şehzadeler arasında taht kavgaları başlamıştı. Sultan Kılıç Arslan, 1189 yılından itibaren Konya'da Sivas ve Aksaray Meliki oğlu Kutbeddin Melikşah'ın tahakkümü altına girmiş, oğlunun elinde adeta bir esir durumuna düşmüştü. Bu koşullarda Selçuklular, bir yandan bu muazzam orduya karşı açıkça bir savaşa girmeye çekiniyor, diğer yandan da onların Anadolu'dan rahatça geçmesine de göz yummak istemiyordu. Bu arada başlarına buyruk davranan uçlardaki Türkmenlerin de Haçlı ordusunu rahat bırakmaya niyeti yoktu.

Böylece Denizli'den itibaren yol boyunca Bizans sınırını aşan konar-göçer Türkmenlerle karşılaşan Haçlılar, onların silahlı ve her an savaşa hazır olduklarını gördüler. Bizans-Selçuklu sınırını oluşturan bölgeye girince Türkmenlerin saldırılarına maruz kalarak ilerlediler. Türkmenler, başlangıçta Haçlıların yolundan dağlara çekilerek büyük hayvan sürülerini (5 bin civarında) onların geçeceği yol üstünde otlatıp Haçlıların atlarını açlığa mahkum ettiler; sonra da yorgunluk ve açlıktan perişan düşen Haçlılara ansızın hücum etmeye başladılar¹⁹. Uluborlu bölgesindeki dağ ve geçitlerde bu saldırılar sonucu Almanlar büyük kayıplara uğradı. Türkmenlerin saldırıları yol boyunca devam ederken Almanlar Toroslara kadar zorlu savaşlar vermek zorunda kaldılar (28 Nisan'dan 18 Mayıs'a kadar)²⁰.

Haçlılara karşı açıkça savaşa girecek durumda olmayan Türkler, Alman Haçlı ordusunun peşine takılarak, geride kalanları taciz ediyor, yiyecek aramak için or-

altındaki topraklardan Alman ordusunun rahatça geçmesi ve ihtiyaç duyulan maddeleri temin edebilmesi için gerekli tedbirleri almayı vaat ediyordu. Sultanın oğlu Melikşah da elçisi aracılığıyla (16 Şubat 1190) gönderdiği mektupta, imparatora sadakatle yardım edeceğine dair söz vermişti. Bu durumu "Dost görünen düşmandan daha ölümcül bir felaket yoktur" şeklindeki bir atasözüyle açıklayan Latin müellif Ansbert, Selçuklu şehzadesinin aslında hile yaptığını asıl niyetinin Friedrich'i aldatarak mağlup etmek olduğunu yazmıştır. *Itinerarium*'un yazarı da sultanın Haçlıları gaflete düşürüp imha etmek için kurnazca davrandığını söyleyerek onu hilekârlıkla suçlamıştır. İslâm kaynakları ise Friedrich'in, sultana elçi gönderip niyetinin Kudüs'e gitmek olduğunu belirtip kendilerine yolların ve pazarların açılmasını istediğini, iki hükümdarın birbirlerine karşılıklı olarak hediyeler gönderdiğini ifade ederler. İslâm kaynaklarında Kılıç Arslan'ın Friedrich ile Edirne'de ve daha sonra Konya'da yaptığı anlaşmalar yüzünden onunla gizli bir ittifak içinde olduğunu düşüncesine rastlanır; fakat Kılıç Arslan'ın çaresizliği ortadadır. Bk. İbnü'l-Esîr, XII, s. 47; İbn Şeddâd, s. 113. Ebu Şâme, *Kitâbü'r-Ravzateyn fî Ahbâri'd-devleteyn en-Nürîyye ve's-Salâhiyye*, RHC or., IV, s. 452.

¹⁹ Ansbert, s. 100 vd.; *Historia Peregrinorum*, neşr. A. Chroust, *Quellen zur Geschichte des Kreuzzuges Kaiser Friedrichs I*, MGH Scriptores, nova series, V, Berlin 1928, s. 155 vd. Krş. C. Cahen, "Selğukides, Turcomans et Allemands au Temps de la Troisième Croisade", *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes*, LVI (1960), s. 21 vd.; E. Eickhoff, "Friedrich Barbarossa Anadolu'da", terc. G. Oransay, *VII. Türk Tarih Kongresi (25-29 Eylül 1970)*, Ankara 1972, s. 270 vd.

²⁰ Ansbert, s. 100 vd.

dudan uzaklaşanları yakalamaya çalışıyordu. Haçlı ordugâhı etrafında geceleri de faaliyetlerine devam eden Türkler, onların geceyi sıkıntılı ve uykusuz geçirmelerini sağlamak için; sabaha kadar korkunç naralar atıp, ordugâha oklar yağdırıyorlardı. Çadırları delip geçen bir ok yağmuru altında bazen Haçlılar uykudayken ölüyordu. Bu yüzden Haçlıların çoğu zaman haftalarca gece gündüz zırh gömleklerini hiç çıkarmadan, silahlanmış bir şekilde uyudukları, yemek yedikleri görüldü. Bu şekilde yaşamak onlar üzerinde haliyle sinir bozucu bir etki de yaratıyordu. Ayrıca Haçlı ordusunun geçeceği yollar üzerindeki su kaynakları kullanılmaz hale getirilmiş, her türlü yiyecek maddesi imha edilmiş, şehirler boşaltılmıştı; halk mallarını da yanına alarak ormanlarda, dağlarda saklanmıştı. Böylece Türklerin uyguladığı savaş taktiği gereği Anadolu'da hem yiyecek ve su eksikliği hem de sürekli Türk hücumları yüzünden perişan olan Alman ordusu oldukça ağır kayıplara uğradı. Yük hayvanlarının çoğu öldüğü için taşıyamadıkları eşyaları yaktılar; geride bırakmak zorunda kaldıkları zırh, miğfer vs. ekipmanın adeta demirden bir tepe oluşturduğu söylendi²¹.

Barbarossa, Uluborlu'dan sonra, Myriokephalon mevkiine geldiğinde buradaki dar geçitte, Türklerin pusu kurduğunu öğrendi; bu yüzden de 1176'da Bizans ordusunun imha edildiği bu geçidi sağda bırakıp başka bir yolu kullanarak Akşehir (Philomelion) Ovası'na inmeye karar verdi²². Kaynakların ifadesine göre, İmparator Friedrich, bir Türk esirin rehberliğinde ancak keçilerin girebileceği çok yüksek ve sarp bir dağ yolunu büyük güçle aşmaya çalıştı. 3 Mayıs'ta ordunun, Dük Friedrich kumandasındaki birinci kısmı bu dar yolu aşarken Türkler, yukarıdan oklar fırlatıp, taşlar atarak bir kere daha hücumla geçtiler; ancak şövalyeler tarafından geri püskürtüldüler. Dük Friedrich artçıların saldırıya uğradığını duyunca derhal zorlu yolu geri döndü ve çatışma sırasında kendisi de bir taş darbesiyle yaralandı. Buna karşılık Haçlı şövalyeleri Türkleri geri püskürtürken 60 kadarını öldürdüler²³.

²¹ Ansbert, s. 104; *Itinerarium*, s. 60 vd.; İbnü'l-Esîr, XII, s. 47; İbn Şeddâd, s. 113. Krş. E. Altan, "Anadolu'da Haçlılara Karşı Savaş (1097-1190)", *Tarih Dergisi*, sayı 47 (2008), s. 87 vd.

²² Ansbert (s. 102), bu geçitte toplanan 30 binden fazla Türk kuvvetinin 1176'da İmparator Manuel'in ordusunun imha edildiği yerde şimdi Haçlılara pusu kurduklarını ve Almanların bu geçide girmediklerini açıkça belirtmiştir.

²³ Bu savaş hakkında bk. Ansbert, s. 102 vd. *Historia Peregrinorum*, s. 157 vd.; *Itinerarium*, s. 61. Niketas (s. 224 vd.), savaşın Ginklarion yakınlarında olduğunu yazar; kesin yeri bilinmemekle beraber bu noktanın Akşehir ile Konya arasında bir yer olduğuna işaret ederek savaşın Akşehir'den sonra yapıldığını belirtir. Dönemin Bizans tarihçisi Niketas bu savaş hakkında ayrıca şunları yazmıştır: "Alman Kralı, Türklerin dağ geçitlerinde yerleştiğini duyunca ordugâhını düz arazide kurdu. Gece ordusunu iki kısma ayırdı. Gruplardan birine çadırlarda kalmalarını emretti, öteki gruba da şafak sökerken başka bir yoldan kaçtırmış gibi yapmalarını emretti. Türkler Almanların gerçekten kaçtığını zannederek, dağlardaki yerlerini terk edip düz araziye indiler ve Almanların ordugâhına hücumla geçtiler. Fakat kaçtırmış gibi yapanlar geri dönünce Türkler her yönden sarılıp tuzağa düşürüldüler". Ansbert'in ifadesinin aksine Ramsay (s. 140)'e göre burası, 1176'da İmparator Manuel'in Türklere mağlup olduğu geçittir.

Bunu takiben Akşehir yakınında, sultanın oğulları Kudbeddin Melikşah, Ankara Meliki Muhiddin Mesûd kumandasındaki Selçuklu ordusu, Almanların açlıktan tükendiğini düşünerek Haçlı ordugâhına hücumla geçti. İki tarafın da büyük kayıplara uğradığı savaş sonunda yenilgiye uğrayıp 4-5 bin civarında kayıp veren Türkler geri çekilmek zorunda kaldılar (7 Mayıs 1190). Haçlılar ise Türkler tarafından boşaltılmış olan Akşehir'i ateşe verip Selçuklu ordusunun peşinden Konya'ya doğru ilerlediler²⁴. Ancak bu sırada kıtlık öylesine dayanılmaz boyutlara ulaşmıştı ki küçük bir dilim ekmeğe bile bir marka satılıyordu; kimileri ölen atların ve eşeklerin etlerini yiyerek hayatta kalmaya çalışıyordu. Bazı Haçlılar da çaresiz Türklere sığınarak dinlerini bile değiştiriyordu²⁵.

Böylece Sultandağ'ı dolaşarak Akşehir'den doğuya ulaşan yola giren Almanlar, Selçuklular ile savaşarak Ilgın'ı (Firmin) arkalarında bırakıp 17 Mayıs'ta Konya'ya vardı²⁶. Bunu takiben Haçlılar arasında şehre hücum edip etmeme konusunda görüş ayrılığı çıktı. Bazıları açık alanda bile Türklerin sürekli kendilerine hücum ettiğini söyleyip Konya gibi büyük bir şehrin askerle dolu olduğunu düşünerek bir an önce yola devam etmeyi teklif etti. Bazıları da Türklerin kendilerini Konya'dan sonra da rahat bırakmayacağını, üstelik Ermenilerin hâkim olduğu Kilikya topraklarının henüz çok uzakta olduğunu, ordunun ihtiyaçları karşılanmadan uzun süre yola devam edemeyeceklerini ileri sürüp böyle korkakça ölmektense cesurca savaşarak ölmenin daha iyi olacağını söyledi. Neticede, İmparator açlık, hastalık ve yorgunluktan perişan düşmüş olan ordusunun ihtiyaçlarını karşılamak için derhal Konya'ya hücum emri verdi. İkiye ayrılan Alman ordusunun İmparator Friedrich kumandasındaki kısmı, şehrin dışındaki Türklerle savaşacak, Dük Friedrich von Schawaben'in kumandasındaki kuvvetler de şehre hücum edecekti. Ayrıca bir emirname ile zafer kazanmaları durumunda askerlerine şehre tamamen hâkim oluncaya kadar ganimet toplamayı yasakladı²⁷.

Bu sırada sultan ve saray erkânı şehirden ayrılmış olup Aksaray (Taxara)'a çekilmişti. Selçuklu ordusunun bir kısmı içeride Konya'yı savunurken bir kısmı da şehrin dışında Haçlılara karşı savaşıyordu. Konya'nın etrafındaki bahçeleri çevreleyen sularının yanına çok sık bir şekilde yerleşen Türkler taştan örülür bahçe duvarlarının arkasına mevzilenip buradan oklar yağdırarak Alman ordusunun şehre girmesini en-

²⁴ Ansbert, s. 104; *Historia Peregrinorum*, s. 159 vd.; *Epistola de Morte Friderici Imperatoris*, neşr. A. Chroust, *Quellen zur Geschichte des Kreuzzuges Kaiser Friedrichs I, MGH Scriptores*, nova series, V, Berlin 1928, s. 175 (Philomelion, Finimum şeklinde kayıtlıdır); Niketas, s. 223 vd.; İbnü'l-Esir, XII, 52.

²⁵ Ansbert, s. 104; *Historia Peregrinorum*, s. 161.

²⁶ Ansbert, 105 vd.

²⁷ Ansbert, s. 109; *Historia Peregrinorum*, s. 167.

gellemeye çalıştılar. Haçlıların hendekleri ve surları aşım şehre girme çabası birkaç defa sonuçsuz bırakıldı. Bunun üzerine her şövalye ağır silahlı bir yaya askerini atının terkisine alarak duvarların üstüne taşıdı; sonra da hep birlikte hücumla geçtiler. Sonunda Konya önündeki şiddetli çatışmanın ardından Almanlar surları aşım 18 Mayıs'ta şehre zorla girmeyi başardı. Bunu takiben şehir tahrip edilirken çok sayıda insan da öldürüldü. Konya'yı yağmalayan Haçlılar ele geçirdikleri ganimetle ihtiyaçlarını giderdiler. Şehirde ele geçirilen altın, gümüş, mücevher, giysi vs. ganimetin değerinin 100.000 marktan fazla olduğu ileri sürüldü²⁸. Bir Haçlı kaynağına²⁹ göre bu yağma sırasında Melikşah'ın sarayında, Selahaddin Eyyubî tarafından Haçlılara karşı ücretli asker toplamak üzere gönderilmiş olan 10.000 mark ele geçirilmişti.

Sultan Kılıç Arslan, bu felaket karşısında çaresiz, elçi gönderip barış istemek zorunda kaldı. Kaynakların ifadesine göre Kılıç Arslan, iktidar oğlunun elinde olduğu için kendisinin mağdur durumda bulunduğunu ama imparatorun da dostluğa riayet etmediğini, bu sebeple iki taraf arasında gereksiz yere çok kan aktığını bildirmişti. Bunun üzerine imparator yirmi Selçuklu komutanının refakatinde Selçuklu ülkesinden güvenlik içinde geçişinin sağlanması şartıyla sultanın barış teklifini kabul etti³⁰. Ordusunu Meram'da ve şehrin güney varoşlarında yerleştirmiş olan İmparator Friedrich³¹, burada birkaç gün dinlenip kendileri için kurulan büyük pazarda ihtiyaçları karşılandıktan sonra 23 Mayıs'ta Karaman (Lârende) istikametinde tekrar yola koyuldu. Sultan ise Selahaddin'e bir mektup yazıp Haçlıları durduramadığı için özür diledi³².

Almanlar, Konya'dan ayrıldıktan sonra da Türkmenler tarafından takip edildiler. Bunun üzerine imparator, yanındaki Selçuklu rehinelere eğer bu akınlara mani olmaz ve anlaşmaya uygun davranmazlarsa öldürüleceklerini söyleyip onları uyardı. Ardından Haçlılar, Kazımkarabekir (Pergos)'e³³ geldiklerinde iyi bir pazar buldular ve burada bir gün kaldıktan sonra tekrar yola koyulup 30 Mayıs'ta Karaman'a ulaştılar. Almanlar, Toros Dağlarını aşarak Göksu Vadisi'nden ilerleyip Mut'u geç-

²⁸ Niketas, s. 225 vd.; Ansbert, s. 110 vd.

²⁹ *Historia Peregrinorum*, s. 170. Ansbert (s. 111) bu paranın Selahaddin tarafından kızının çeyizi olarak verildiğini yazar.

³⁰ Ansbert, s. 112 vd.; *Historia Peregrinorum*, s. 170; Niketas, s. 225 vd. Ebû'l Ferec, *Abû'l-Farac Tarihi*, terc. Ö. R. Doğrul, II, Ankara 1987, s. 454. İbnü'l-Esîr (XII, s. 48)'e göre Melikşah, sevmediği emirleri Almanlara rehine olarak vermiş ve bu emirler Kilikya Ermeni topraklarına girdiklerinde Türkmenlerin yağmasına engel olmadıkları bahanesiyle öldürülmüşlerdi.

³¹ *Historia Peregrinorum* (s. 171)'a göre cesetlerden yayılan kokular yüzünden Almanlar bir an önce şehirden çıkmak istemişlerdi.

³² İbnü'l-Esîr, XII, s. 49.

³³ Karaman'ın 23 km uzaklıktaki ilçesi.

tiler ve bu sırada Ermenilerin elinde olan Silifke'ye doğru yollarına devam ettiler³⁴. Alman Haçlı ordusu 10 Haziran 1190'da Silifke Ovası'na indikten sonra nehri (Kal-ykadnos-Göksu) geçip şehre girecekti. Ancak Haçlılar nehir kıyısına geldiklerinde imparatorlarının cesediyle karşılaştılar. Muhafız birliğiyle beraber ordunun önünden ilerlemiş olan İmparator Friedrich, Silifke Çayı'nı geçerken boğulmuştu. Sefere katılmış olanların ifadelerine dayanan kaynaklarda (Ansbert, *Historia Peregrinorum*, *Epistola de Morte Frederici*) bile bu hadise hakkında farklı anlatımlar yer aldığından imparatorun nasıl boğulduğu tam olarak bilinmiyor. Bu kaynakların ifadelerine bakılırsa imparator bir tepeyi aşmaktan kurtulup yolu kısaltmak niyetiyle ırmağı yüzerek geçerken veya adamları bir geçit aradığı sırada kendisi ırmakta yıkanırken, ya da karşı kıyıya geçtikten sonra tekrar suya girdiğinde boğulmuştu. Neticede belki ferahlamak için girdiği soğuk suda kalbi durdu, belki atının ayağı sürçünce suya düştü ve ağır zırhı yüzünden dibe battı; belki de uyarılara rağmen hızla akan nehri yüzerek geçmek isteyince akıntıya kapıldı; ne şekilde olursa olsun yanındaki asiller derhal yardımına koştular; fakat onu kurtaramadılar (10 Haziran 1190)³⁵.

İmparator Friedrich Barbarossa'nın beklenmedik ölümü, o muazzam ordunun dağılmasına yol açtı. Haçlıların bir kısmı bulabildikleri gemilerle Avrupa'ya geri döndü. İmparatorun oğlu Friedrich, yanında kalan az sayıda kişiyle beraber, babasının cesedini de yanına alıp Çukurova'yı geçerek Antakya'ya geldi (21 Temmuz 1190). Burada babasının sirkeye yatırılmış olan cesedinin çürümeye başladığını görünce onu Kudüs'e taşımak fikrinden vazgeçti. Böylece imparatorun cesedini Antakya katedraline gömen Friedrich, söylendiğine göre onun kemiklerini Kudüs'e gömmek niyetiyle yanına almıştı³⁶. İki aya yakın şehirde dinlendikten sonra Ağustos sonunda tekrar yola koyuldu ve yanındaki küçük orduyla beraber Üçüncü Haçlı Seferi kuvvetlerinin toplanmış olduğu Akkâ önüne ulaştı (4 Ekim). Doğu'daki Franklar, büyük umutla bekledikleri yardımın kendilerine ulaşmaması üzerine büyük hayal kırıklığına uğradılar. Barbarossa'nın Doğu'ya ulaşması durumunda Mısır ve Suriye'nin kaybına kesin gözüyle bakan Müslümanlar ise imparatorun bu ani ölümünü bir mucize olarak değerlendirdiler³⁷.

³⁴ Ansbert, s. 113 vd.; *Itinerarium*, s. 64. Krş. Eickhoff, 273 vd.

³⁵ Ansbert, s. 115 vd.; *Itinerarium*, s. 65, n. 108; *Historia Peregrinorum*, s. 171 vd.; *Epistola de Morte Friderici Imperatoris*, neşr. Chroust, s. 177 vd. / terc. Loud, s. 172; Niketas, s. 229; İbnül-Esîr, XII, s. 47; İbn Şeddâd, s. 114. Krş. Runciman, III, s. 13; Johnson, s. 114; Eickhoff, s. 276 vd.; Demirkent, s. 152. Ermeni katalikosu, gelişmeleri bildirmek üzere Selahaddin Eyyubi'ye gönderdiği mektupta (bkz. İbn Şeddâd, s. 115), imparatorun nehir kenarında yemek yiyip uyuduktan sonra serinlemek için suya girdiğini, ama soğuk suyun etkisiyle hasta olduğunu, bundan birkaç gün sonra da öldüğünü belirtir.

³⁶ *Itinerarium*, s. 66; İbn Şeddâd, s. 114.

³⁷ Ansbert, s. 116 vd.; İbn Şeddâd, s. 117.

Friedrich Barbarossa'nın Göksu Nehri'nde boğulduğu yer (Niketas Khoniates'in Historia'sı (1180-1195), terc. I. Demirkent, Resim 17)

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

BİBLİYOGRAFYA

Altan, E., “Anadolu’da Haçlılara Karşı Savaş (1097-1190)”, *Tarih Dergisi*, sayı 47 (2008), s. 75-104.

Ansbert, *Historia de Expeditione Friderici Imperatoris*, terc. G. A. Loud, *The Crusade of Frederick Barbarossa. The History of the Expedition of the Emperor Frederick and Related Texts*, Farnham 2010.

Arnold von Lübeck, *Chronica Slavorum*, *MGH Scriptorum Rerum Germanicarum*, Hannoverae 1868.

Brand, C. M., *Byzantium Confronts the West 1180-1204*, Cambridge 1968. Cahen, C., “Selğukides, Turcomans et Allemands au Temps de la Troisième Croisade”, *Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes*, LVI (1960), s. 21-31.

Brand, C. M., “The Byzantines and Saladin, 1185-1192: Opponents of the Third Crusade”, *Speculum*, 37 (1962), s. 167-181.

Demirkent, I., *Haçlı Seferleri*, İstanbul 1997.

Ebu Şâme, *Kitâbü’r-Ravzateyn fî Ahbâri’d-devleteyn en-Nûriyye ve’s-Salâhiyye*, *RHC or.*, IV.

Ebü’l Ferec, *Abû’l-Farac Tarihi*, terc. Ö. R. Doğrul, II, Ankara 1987.

Eickhoff, E., “Friedrich Barbarossa Anadolu’da”, terc. G. Oransay, *VII. Türk Tarih Kongresi (25-29 Eylül 1970)*, Ankara 1972, s. 269-280.

Epistola de Morte Friderici Imperatoris, neşr. A. Chroust, *Quellen zur Geschichte des Kreuzzuges Kaiser Friedrichs I*, *MGH Scriptorum*, nova series, V, Berlin 1928, s. 173-178 / terc. G. A. Loud, *The Crusade of Frederick Barbarossa, The History of the Expedition of the Emperor Frederick and Related Texts*, Farnham 2010, s. 169-172.

Historia Peregrinorum, neşr. A. Chroust, *Quellen zur Geschichte des Kreuzzuges Kaiser Friedrichs I*, *MGH Scriptorum*, nova series, V, Berlin 1928, s. 116-172 / terc. G. A. Loud, *The History of Pilgrims. The Crusade of Frederick Barbarossa, The History of the Expedition of the Emperor Frederick and Related Texts*, Farnham 2010, s. 135-148.

Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi, terc. H. J. Nicholson, *Chronicle of the Third Crusade. A Translation of The Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi*, Aldershot 1997.

İbn Şeddâd, Bahâeddin, *en-Nevâdirü’s-Sultaniyye ve’l-Mehâsinü’l-Yûsufiyye*, terc. D. S. Richards, *The Rare and Excellent History of Saladin*, Aldershot 2002.

İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-Tarih*, terc. A. Özeydin, İslâm Tarihi. İbnü'l-Esîr *el-Kâmil fi't-Tarih Tercümesi*, XII, İstanbul 1987.

Johnson, E. N., "The Crusade of Frederick Barbarossa and Henry VI", *A History of the Crusades*, ed. K.M. Setton, II, London 1969.

Niketas Khoniates'in Historia'sı (1180-1195), terc. I. Demirkent, İstanbul 2006.

Ostrogorsky, G., *Bizans Devleti Tarihi*, terc. F. Işıltan, Ankara 1991.

Quellen zur Geschichte des Kreuzzuges Kaiser Friedrichs I, neşr. A. Chroust, *MGH Scriptores*, nova series, V, Berlin 1928.

Ramsay, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, terc. M. Pektaş, İstanbul 1960.

Runciman, St., *Haçlı Seferleri Tarihi*, terc. F. Işıltan, III, TTK, Ankara 1992.

The Crusade of Frederick Barbarossa. The History of the Expedition of the Emperor Frederick and Related Texts, terc. G. A. Loud, Farnham 2010.

Extended Abstract

The Last Penetration of The Crusader Armies into the Seljuğ Territory of Anatolia: Emperor Friedrich Barbarossa's Crusade (1089-1190)

In the 12th century, Anatolia witnessed the great struggles between the Crusaders and the Turks, and the Crusaders penetrated into Seljuğ territory for the last time during the Third Crusade (1189–1192). By conquering Jerusalem in 1187, the Egyptian-Syrian ruler, Şalāh al-Dīn, put an end to the Crusaders' domination in Jerusalem, which lasted 88 years. It was at this point that German Emperor Friedrich Barbarossa, who had accompanied his uncle Conrad III, King of Germany during the Second Crusade, once again agreed to participate in the Crusade—this time as a 70-year-old ruler. He formed an immense army with the goal of capturing Jerusalem from Şalāh al-Dīn. While the English and French kings traveled by sea to the Holy Land with their forces, Friedrich tried to reach the East through Anatolia. This paper discusses the march of the German Crusaders under the command of Friedrich Barbarossa in Anatolia, and the Seljuk-Crusader relations in this period.

Emperor Friedrich, who started to prepare for the expedition after accepting the cross, sent ambassadors to Hungarian King Bela III, Byzantine Emperor Isaakios Angelos II, and Seljuğ Sultan Kılıdĭ Arslan II to ask for permission to pass through their countries. In response, Emperor Isaakios said that the Crusaders would be allowed to enter the territory of the empire if they promised not to take any action against the Byzantine State. When this stipulation was accepted by Friedrich, the Byzantine emperor agreed to provide guidance and suitable markets to the Crusa-

ders during the transition from Anatolia. After that, Emperor Isaakios took the necessary measures in accordance with the agreement reached; however, Barbarossa's contact with the enemies of Byzantine Serbs and Seljuks increased Isaakios's concerns. Faced with such danger, Isaakios found it appropriate to contact Şalāh al-Dīn for the interest of his country. According to Ibn al-Asir, when Isaakios learned of the German emperor's movement, he sent an envoy to Şalāh al-Dīn and promised that he would prevent Friedrich from passing through the Byzantine land.

After the year-long preparations, Friedrich finally moved from Regensburg to the East in May 1189. His enormously large and well-organized army seemed almost invincible. Barbarossa passed Hungary, where he was welcomed by King Bela, and by crossing the Danube near Belgrade, he entered the Byzantine territory in 1189. The Crusader army was said to have 50,000 horsemen and 100,000 infantrymen. Meanwhile, the Serbs and Bulgarians' attempt to form an alliance with the German emperor distressed the Byzantines.

Because of the events in the Balkans, the relations between the two sides became so bad that Friedrich even contemplated attacking Istanbul. Eventually, Friedrich, who intended to arrive in Palestine after spending the winter months in Adrianople, went to Gallipoli in March 1190, and by crossing through the Dardanelles into Anatolia, he entered the path that Alexander the Great had followed about 15 centuries prior. After crossing the Granikos Stream and the Angelokomites River, the Crusaders followed a Byzantine military road between Miletropolis and today's Balıkesir (Akhyraous), and they moved southward through Balıkesir-Ala Şehir before heading toward Seljuks territory after the Byzantine border town of Laodiceia (Denizli). The German emperor thought that he would easily pass from Anatolia, in accordance with the old friendship and the agreements between Kılıdij Arslan II and him. In the last two years, he sent ambassadors to the sultan several times, and he stated that his intention was to go to Jerusalem. When the German army was in Adrianople, Sultan Kılıdij Arslan and his son Malik Shah's envoys had gone to Friedrich and promised to help him. Meanwhile, the Anatolian Seljuk State had lost its political unity. Sultan Kılıdij Arslan did not actually have power. The feuds for the throne had begun among the Maliks soon after he allocated the country between his 11 sons in 1187. Because of these circumstances, the Turks were not in a position to openly fight against this enormous army, but they also did not want to let them pass through Anatolia. As a result, they followed the German Crusader army and harassed them. In the meantime, the Turkmens, who acted on their own at the borders, also pursued the Crusaders along the road from Denizli. The Turkmens initially retreated to the mountains and grazed large herds of animals (around 5,000) along the Germans' way and therefore condemned the horses of the Crusaders to starvation. Then they suddenly attacked the Crusaders, who were devastated by fatigue and starvation. As

a result of these attacks in the mountains and passages in the Uluborlu region, the Germans suffered great losses. While the attacks of the Turkmens continued along the way, the Germans were forced to carry out a series of fierce battles (from April 28 to May 18). The Turks also continued their activities around the Crusader camp at nights, shouting and shooting arrows until the morning, causing the Germans sleepless and troubled nights. In the meantime, under the rain of arrows that pierced the tents, the Crusaders were sometimes killed while they were asleep. For this reason, most of the Crusaders were unable to remove their armor at night for weeks. This situation created an exasperating impact on them. Also, the water resources along the way of the Crusader army were rendered unusable, all kinds of foodstuffs were destroyed, cities were evacuated, and the people hid in the forests and mountains.

As a result of the war tactics applied by the Turks, the German army, which was miserable because of both the lack of food and water and the constant Turkish attacks, suffered heavy losses. They set Akşehir on fire and marched toward Iconium (Konya). After a fierce battle, Emperor Friedrich finally managed to enter Iconium by force on May 18th. However, after leaving Iconium, Friedrich drowned while crossing the Saleph River (Silifke /Salūkiya). As a result of this, the German army disbanded (June 10, 1190), and only a small part of the army, led by his son Friedrich VI of Swabia, reached Acre.